

PEDRA SECA

Xavier Gual

EMPRESARI @xaviergual

LA PLACA DEL PUJOLET

Plaques i més plaques. N'hi ha amb l'aspecte noble del marbre, de granit, d'acer inoxidable, de llautó, de fusta, de ceràmica, de plàstic i fins i tot amb una mixtura de materials. Se'n troben de ben confeccionades, de funcionalment asèptiques, de maldestres i de gust dubtós, a vegades obra d'algun artista local que s'apuntava a la festa. Si ens hi fem, veurem que apareixen a desenes a les entrades d'edificis públics. Són en hospitals, centres esportius, escoles, llars d'avis, comissaries de policia, jutjats i qualsevol construcció que hagi estat promoguda per algun departament oficial amb càrrec als pressupostos. L'actiu líder dels socialistes manresans ha posat a l'agenda de la ciutat. Amb un encertada moció presentada pel seu grup i aprovada amb l'abstenció de tot l'equip de govern actual, es procedirà (esperem) a retirar totes les plaques commemoratives o «inauguratives» que es van col·locar durant el mandat de vint-i-tres anys de Jordi Pujol. Aquesta proposta es va presentar com a conseqüència de la per-

dua, ja fa un temps, de tots els privilegis que li corresponien com a expresident. O sigui, que totes aquelles ridícules estrades de cintes lligades a un tros de vellut que les posaven al descobert el dia inaugural, no hauran servit per res i ara passaran (suposem) als dipòsits municipals d'estrins inservibles on conviuran amb els de l'època franquista. Tots ple-gats al racó de l'oblit. De manera discontínua, aquests darrers dies he provat de localitzar-ne algunes pels meus entorns i ho he deixat per l'abundor que n'he trobat. Els asseguro que en surten pertot arreu. Tants anys de govern van donar per molt, es va construir més que mai i cal recordar que a Pujol li agradaven aquesta mena d'afalacs. Als treballadors de les brigades d'obres se'ls gira molta feina. Si aquesta iniciativa pionera s'escampa per altres localitats, les peces a retirar es podran comptar per centenars o milers. Més de vuit mil dies inaugurant donen per molt. Però més enllà d'anècdotes, aquesta proposta indueix a reflexions més profundes de les quals es poden anar traient capes. Una peça gravada

que anuncia un edifici nou es pot veure com una acció neutra i la interpretació inicial pot arribar a ser errònia. Posar el nom de l'inaugurador major (el que sigui) ho trobo tronat, antiquat. Encara agrada força a polítics actuals però declinarà amb els temps. Sigui un rei, un President de República o el de la Generalitat el que permeti que es posi el seu nom a peces com aquestes per gust propi, per autosatisfacció i per mantenir una forma retrògrada d'entendre la vida pública, dels temps de súbdits i un gran líder. No hi ha pitjor monarca que aquell que vol ser-ho sense corona perquè els reietons necessiten reconeixement i adulació. Remarco que en les subtilitats hi ha molts detalls que permeten entendre una societat sencera. Si una aparent decisió menor com aquesta es va escampant per Catalunya posarà a la vista de tots unes pautes de comportament que d'aquí a uns decennis es percebran tan passades de moda com els pantalons de campana. Sé que pot ser justificable la col·locació d'una peça commemorativa que recordi el dia que es va inaugurar una

ARXIU PARTICULAR

Placa de la inauguració del pavelló del Pujolet de Manresa

obra o una altra, però fer referència a la persona que governa en aquell moment no deixa de ser una lloa d'un seguici a un líder messiànic que gaudeix d'aquests homenatges en què el protagonisme hauria de ser per al què i no per al qui. Sigui Pujol o un altre. Són pràctiques d'antic règim o de règims antics, de persones que se senten ungides per la història, per Déu i vés a saber per qui més. És cert que jo parteixo d'un concepte mental menys ampul·lós de l'exercici del poder, on els que manen haurien de fer la feina que els correspon centrats molt en la gestió i poc en les posades en escena. Quasi com a Suïssa, on ningú sap el nom del cap de l'Es-

tat més enllà dels ciutadans més implicats. Si ens hi fixem bé, veurem que són vicis heretats de monarquies en què algú era un ésser superior que estava per sobre de tota la resta. Als meus ulls, penjar plaques nominals a les parets i medalles a pits inflats d'homes em sembla ranci. Però, per sort, la política moltes vegades queda despullada ella mateixa de la transcendència pretesa. Que sigui a Manresa precisament on hagi començat aquesta retirada és una divertida picada d'ull. Començar on n'hi ha una en què es llegeix que un tal Jordi Pujol va inaugurar el pavelló del Pujolet crec que confirma les meves teories. I amb un somriure, l'astracanada continua.

DEL ROMANTICISME A L'EXIGÈNCIA

PERSPECTIVA

Jaume Farguell i Sitges

PRESIDENT DEL CASAL D'EUROPA AL BERGUEDÀ

Les dues de la tarda del diumenge dia 11 d'aquest mes de juny, acabàvem de sortir de la manifestació a l'esplanada de les quatre columnes de Puig i Cadafalch, a reafirmar-nos en l'exigència del dret nacional a decidir. Passàvem, exhibint encara les senyeres estelades, just davant del Pavelló d'Alemanya a l'Exposició Universal de Barcelona del 1929. Aquella entusiasta i coincident desfilada independentista davant el simbòlic equipament arquitectònic de l'arquitecte Mies van der Rohe em suggerí dues reflexions. La primera, i inevitable, fou que el pavelló que ens servia de circumstancial teló de fons, conjuntament amb aquell altre, de Suècia, instal·lat a Berga i obra de l'arquitecte Peder Clason, són els dos únics supervivents, dues vides paral·leles d'aquella llunyana Exposició Universal que, si Plutarco revisqués avui, molt probablement inclouria en la seva obra. Un i altre pavelló ens arribaren, el seu dia, des de dos cultes i democràtics paï-

sos europeus. L'Alemanya constitucional de Weimar, anterior a la dictadura nazi. I la socialdemòcrata Suècia, on els ciutadans dels dos sexes gaudien ja de drets idèntics. Desmantellats ambdós equipaments per motivacions diverses, foren al cap de dècades fidelment reconstruïts. El de Mies van der Rohe, als anys vuitanta, com a model referent arquitectònic, per part de l'Ajuntament de Barcelona i a iniciativa de l'arquitecte i polític Oriol Bohigas. I el de Berga, als anys noranta, com a destinació cultural i europea, a instàncies de la nostra corporació municipal. La segona reflexió me la inspirà la suggeridora imatge dels patriotes catalans desfilant, l'un darrere l'altre, davant el pavelló alemany talment com si es tractés d'una segona manifestació reivindicativa. En definitiva, ara com ara, ho vulguem o no, Alemanya segueix essent l'àrbitre suprem i quasi el «factòtum» capaç de transmutar els criteris de la Unió Europea. Fins i tot -més en voldríem!- el relatiu al procés català. Cal no oblidar tampoc que el poble alemany, per mèrits propis, és, des de fa segles, indiscutible referent dels grans moments del pensament europeu. I primordialment d'un d'ells, que, de ben segur, justificaria també l'esguard esperançat dels independentistes catalans davant el pavelló de Mies van der Rohe. Parlo del romanticisme, aquell moviment cultural de la confluència dels segles XVIII i XIX, que, sense origen genuïna-

ment filosòfic, més fonamentat en el sentiment que no pas en el pensament, en l'art que no pas en la ciència, adquirí una poderosa influència política que posà en valor i propagà decisivament l'ideal nacionalista dels pobles. Inspirat en el precedent pensament de Rousseau, pregoner de la llibertat essencial de la persona individual, la féu extensiva als pobles, com a personalitats col·lectives, pregonant que cada nació, amb unes característiques culturals pròpies i immutables al llarg de la seva història, té el dret a exigir un estat propi. I fou precisament a Alemanya que el romanticisme assolí un fulgurant desenvolupament, amb quatre personalitats determinants: un poeta, Schiller; un pintor, Friederick, un músic Beethoven, i fins i tot, un filòsof, Herder. La influència del romanticisme a Europa fou terminant: Mazzini a Itàlia; Byron a Anglaterra; Géricault a França... I a Catalunya, Bonaventura Carles Aribau (1798-1862), divulgador de l'esperit de Schiller i autor del transcendental poema «Oda a la Pàtria», escrit des del seu àrid exili marileny, que així comença: «Adéu siau,

ARXIU PARTICULAR

Manifestants passant per davant del pavelló d'Alemanya

turons, per sempre adéu siau /oh serres desiguals, que allí en la pàtria mia /dels núvols e del cel de lluny vos distingia/ per lo repòs etern, per lo color més blau». Jordi Cuixart, l'altre dia, davant les quatre columnes, ens deia: «No hi ha presons a l'Estat espanyol per segrestar la voluntat democràtica del poble de Catalunya». Dos segles han transcorregut des del subtil i romàntic cant d'amor a la terra d'Aribau fins al clam ardit i exigent del president d'Òmnium Cultural. Una realitat incòmoda i profunda, però, roman inalterable.